

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.194/2016/5.

A tanács tagjai: .Pethőné dr. Kovács Ágnes a tanács elnöke
Beszterceyné dr. Benedek Tímea előadó bíró
. Osztovits András bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Dr. Gyarmati Andrea jogtanácsos

Az alperesek: I. rendű

II. rendű

Az alperesek jogi képviselője: Teszársz Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Teszársz Anna)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Pécsi Ítéltábla Gf.IV.40.036/2015/6. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Pécsi Törvényszék 14.G.20.389/2014/21. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 15 nap alatt 1.000.000 (egymillió) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A Kúria megállapítja, hogy a felperes személyes illetékmentessége miatt le nem rótt 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] 2008. november 28. napján a perben nem álló B Önkormányzat, M Község Önkormányzata, az I Kft. és az I. rendű alperes konzorciumi megállapodást kötött a „B-i Élmenyörút” elnevezésű projekt megvalósítására, amely az Európai Unió támogatásával valósult meg.
- [2] Az I. rendű alperes vállalta borászati bemutatótér és élmenypark, valamint az M Törköly Pálinkafőzde Múzeum kialakítását, amelynek érdekében már korábban, 2008. június 2-án - az ajánlati felhívására érkezett ajánlatok közül az általa legjobb ajánlatot benyújtónak ítélt- II. rendű alperessel vállalkozási szerződést kötött. E szerződést mindkét fél képviselőjében, ügyvezetőként eljárva ugyanaz a személy írta alá.
- [3] Az I. rendű alperes által vállalt projektelem 2009. február 28-ára elkészült.

- [4] 2009. június 24-én kötötte meg a B Önkormányzat a konzorcium vezetőjeként a támogatási szerződést a Nemzeti Fejlesztési Ügynökséggel, a felperes jogelődjével (a továbbiakban: felperes) a perbeli projekt megvalósítására. Az I. rendű alperes a konzorciumi megállapodásban foglaltakra figyelemmel 22.795.444 Ft támogatásban részesült.
- [5] 2011 áprilisában az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság (a továbbiakban: főigazgatóság) az I. rendű alperesnél helyszíni mintavételes ellenőrzést tartott. Ennek eredményeképpen, a 2011.december 12-én kelt jelentésében az alábbi szabálytalanságokat állapította meg: az I. rendű alperes által a kivitelező II. rendű alperessel kötött vállalkozási szerződés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 221. (3) bekezdésébe ütközik és ezért semmis, az I. rendű alperes megsértette továbbá a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 2. §-át és a Pályázati Útmutató C4. pontját a szerződés megkötésével.
- [6] Az ellenőrzést követően a felperes a 2012. június 1-jén kelt döntésével elrendelte a 22.795.444 Ft európai uniós támogatás visszafizetését. Az I. rendű alperesnek e döntéssel szembeni, a nemzeti fejlesztési miniszterhez benyújtott jogorvoslati kérelme nem vezetett eredményre.
- [7] A jelen per I. rendű alperese a Kaposvári Járásbíróságon keresetet terjesztett elő a Dél-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség I. rendű alperes és a jelen per felperese mint II. rendű alperes ellen. Kérte annak megállapítását, hogy nem tartozik a kapott támogatást visszafizetni.
- [8] A Kaposvári Járásbíróság előtti perben a II. rendű alperes (jelen per felperese) érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Többek között arra hivatkozott, hogy a felperesnek (jelen per I. rendű alperesének) a jelen per II. rendű alperesével 2008. június 2-án kötött vállalkozási szerződése semmis. Utóbb igazolta, hogy az eljáró bíróság kioktatására tekintettel az ennek megállapítása iránt a jelen pert megindította.. A Kaposvári Járásbíróság emiatt az előtte folyamatban levő eljárást felfüggesztette.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [9] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperesek között 2008. június 2. napján létrejött vállalkozási szerződés semmis, mert az a Ptk. 221. § (3) bekezdésébe, a Tpv. rendelkezéseibe, valamint nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközik.
- [10] Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Vitatták a felperes keresetösségi jogának fennállását, a kereset ténybeli és jogi alapját.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [11] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az I. és a II. rendű alperes között 2008. június 2-án létrejött vállalkozási szerződés semmis. A felperes keresetét a Ptk. 221. § (3) bekezdése és a Tpv. rendelkezései alapján nem, a Ptk. 200. § (2) bekezdés 2. fordulata alapján, nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközés címén azonban alaposnak tartotta.
- [12] Utalt a 2007-2013. programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások fogadásához kapcsolódó pénzügyi lebonyolítási és ellenőrzési rendszerek kialakításáról szóló 281/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: korm.r.1) 37. § (1) és (2) bekezdésére, miszerint a felperesnek kötelessége a korm.r.1. 2. § 15. pontjában meghatározott szabálytalanság észlelése esetén eljárni, továbbá a korm.r.1. 62. § (1) bekezdésére, amely ilyen esetben kimondja a szabálytalanság miatt eljárni köteles szerv visszafizetés iránti intézkedési kötelezettségét is. Felhívta emellett az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóságról szóló 210/2010. (VI. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: korm.r.2) 3. § (2) bekezdését (helyesen: b) pontját) és 6.§ (2) bekezdés e) pontját is, amely a felperes fenti eljárási, intézkedési kötelezettségét megalapozó ellenőrzésre jogosította fel a főigazgatóságot. E szabályok

tükrében úgy ítélte, hogy a felperes keresetösségi joga a Ptk. 234. § (1) bekezdése, a Ptk. 239/A. § (1) bekezdése, a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 123. §-a és az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről szóló 2/2010.(VI.28.) PK vélemény 10. pontjában írtak alapján fennáll.

- [13] Kifejtette azt is, hogy az alperesek között létrejött vállalkozási szerződés alkalmas arra, hogy a társadalom erkölcsi értékítéletét megbolygassa, az uniós támogatások elosztási rendszerének tisztaságába vetett közbizalom sérüljön. Az I. rendű alperes ugyanis árajánlatot két, a beruházások helyszínétől távolabb eső p-i székhelyű cégtől, valamint attól az m-i cégtől - a II. rendű alperestől - kért, amelynek tulajdonosi köre részben azonos volt az I. rendű alperesi tulajdonosi körrel. Az elsőfokú bíróság mérlegelte azt is, hogy e tulajdonosok között rokoni kapcsolat is fennállt, sőt a két cég ügyvezetője is ugyanaz a személy volt, továbbá, hogy a II. rendű alperes cégjegyzékben feltüntetett tevékenységi körében a pályázat benyújtásakor és a vállalkozási szerződés megkötésekor az építőipari kivitelezési tevékenység nem is szerepelt.
- [14] Az alperesek fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.
- [15] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészítette az Európai Unió támogatásával megvalósuló, a perbeli jogügyletet érintő pályázati felhívás C4.pontjának az elszámolható jogi költségek körére vonatkozó előírásokkal, a 2009. június 24-én kelt támogatási szerződés 2. számú (helyesen: 7. számú) melléklet 3. pontjának ugyancsak az elszámolható költségekre, illetve a piaci ár igazolására irányadó rendelkezésekkel, a támogatási szerződés részét képező Általános Szerződési Feltételek 9. pontjának a szerződésszegés eseteit, jogkövetkezményeit meghatározó szabályokkal. Ismertette a felperesi jogelőd 2012. június 1-jén kelt, a jelen per I. rendű alpereséhez címzett, a megállapított szabálytalanságokat részletező levelét, az I. rendű alperes jogorvoslati kérelmére hozott, helyben hagyó döntésben írottakat, miszerint további jogorvoslatnak nincs helye, s mivel a főigazgatóság álláspontját a felperesi jogelőd elfogadta, szabálytalansági eljárás lefolytatására nem került sor, a főigazgatóság jelentésében írtak nem képezheték a jogorvoslat tárgyát. A másodfokú bíróság a tényállás részévé tette az I. rendű alperes által megelőzően indított per keresetlevelének és a jelen per felperesének mint II. rendű alperesnek ellenkérelme tartalmát is, amely utóbbi szerint a jelen keresettel érintett, a jelen per I. és II. rendű alperese között létrejött szerződés jogszabályba ütközés, illetve nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközés miatt semmis.
- [16] A másodfokú bíróság ezt követően kifejtette, az elsőfokú bíróság álláspontjával ellentétben úgy ítélte, hogy a felperesnek nincs keresetösségi joga nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközésre hivatkozással a perbeli szerződés semmisségének megállapítása iránti kereset előterjesztésére, így az érdemben nem vizsgálható, azt el kellett emiatt utasítani.
- [17] Az ítéletábra utalt arra, a felperest jogszabály nem hatalmazza fel perindításra. A Pp. 3. § (1) bekezdése által megkövetelt jogi érdekeltsége pedig csak akkor lenne megállapítható, ha a perben hozott ítélet jogaira, jogviszonyaira, kötelezettségeire, jogosultságaira közvetlenül kihatással lenne. A másodfokú bíróság szerint, önmagában más perben eljáró bíróság felhívása valamely külön per megindítására nem elegendő a jogi érdek igazolására. E körben a megelőző perben eldöntendő tény és jogkérdés, az azzal szembeni releváns és nem a tényleges védekezés vizsgálendő. Úgy ítélte, a Kaposvári Járásbíróság előtt folyamatban levő perben jelen per felperese érdemben eredményesen azzal védekezhetsen, hogy a határozatában felsorolt szabálytalanságok fennállnak, jelen per I. rendű alperese ezért kötelezhető a támogatás visszafizetésére. Nem védekezhetsen azonban azzal, hogy a visszafizetésről rendelkező határozatban nem említett egyéb szabálytalanságok is fennállnak, például, hogy az alperesek szerződése a határozatban nem említett okból - nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközés miatt - is érvénytelen.
- [18] A másodfokú bíróság szerint a Kaposvári Járásbíróság döntésének kereteit a Pp. 215. § értelmében a határozat tartalma szabja meg, és abban a kérdésben dönthet a kereset érdemi vizsgálatkor, hogy a

határozatban felsorolt szabálytalanságok fennállnak-e, s ezzel összefüggésben az alperesek közötti szerződésben kikötött vállalkozói díj elszámolható, vagy sem.

- [19] A jelen perben a felperesnek ezért csak olyan tartalmú érvénytelenségi kereset előterjesztéséhez fűződik jogi érdeke, amely összhangban áll a Kaposvári Járásbíróság előtt indított perben előterjeszthető releváns védekezéssel. Sem a szabálytalanságokat megállapító főigazgatósági jelentés, sem a felperes által meghozott, sem a jogorvoslati kérelem elbírálásakor született döntés nem tesz olyan megállapítást, hogy a perbeli szerződés nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközik. A jelen per felperese a Kaposvári Járásbíróság előtt védekezésként eredményesen erre nem hivatkozhat. Az alperesek közötti szerződés jó erkölcsbe ütközése miatti érvénytelenségének megállapításához jogi érdeke ezért nem fűződik.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [20] A jogerős ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [21] Állította, a jogerős ítélet sérti a Pp. 3. § (1) bekezdését, a Pp. 4. §-át, Pp. 24-26. §-át, Pp. 221. §-át, Pp. 215. §-át, valamint a Ptk. 234. § (1) bekezdését, a 200. § (2) bekezdését, a 2006. július 11-ei 1083/2006. EK rendelet 2. cikk 7.) pontját, a korm.r1. 2. §-át 37. §-át és 62. §-át.
- [22] Előadta, a felperesi jogi érdekeltséget -a másodfokú bíróság ítéleti indokolásával szemben- a támogatási rendszert szabályozó jogszabályok, a támogatási szerződés rendelkezései és a Kaposvári Járásbíróság előtt folyamatban levő per igazolják.
- [23] A Pp. 3. § (1) bekezdésére és a Ptk. 234. § (1) bekezdésére hivatkozással azzal érvelt, hogy a jogi érdekeltséget a bíróságnak minden ügyben egyedileg, az ügy összes körülményét figyelembe véve kell megvizsgálni. Hangsúlyozta, hogy az I. rendű alperes olyan támogatási jogviszony részese, amelyben a támogató, a felperes arra vállalt kötelezettséget, hogy az Európai Unió támogatási feltételeinek kedvezményezett általi teljesítése esetén vissza nem térítendő európai uniós támogatást biztosít a támogatási szerződésben rögzített projekt megvalósításához. A felperes a támogatás jogszerű felhasználása esetén vállalt kötelezettséget a támogatás kifizetésére. Ellenkező esetben köteles a már kifizetett, szabálytalansággal érintett összeget a kedvezményezettől visszakövetelni. A főigazgatóság a vizsgálata során feltárta és jelentésében rögzítette a szabálytalanságokat. A felperes jogelődje ezen vizsgálat alapján járt el, amikor határozatában az I. rendű alperestől a kifizetett támogatás visszafizetését kérte. Ez olyan kötelessége volt, amely önmagában igazolja a jelen per megindításához fűződő jogi érdekének fennállását.
- [24] A felperes szerint a másodfokú bíróság megsértette a Pp. 221. §-ában foglalt indokolási kötelezettségét is, mert ítéletében nem jelölte meg, hogy miért hagyta figyelmen kívül a keresetlevélben foglalt jogi érdekeket megalapozó körülmények vizsgálatát.
- [25] A felperes sérelmezte azt is, hogy a másodfokú bíróság a Kaposvári Bíróság előtt folyamatban levő perre vonatkozóan meghatározta azt, hogy az alperes mivel nem védekezhetsz és az eljáró Kaposvári Járásbíróságnak mit kell vizsgálnia, milyen kérdésben hozhat döntést.
- [26] A felperes végül utalt arra is, hogy a főigazgatósági jelentés leírja: az alperesek által megkötött vállalkozási szerződés jogszabályba ütközik, így a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján tilos szerződésnek tekinthető. A tilos szerződéssel azonban megvalósul a nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközés miatti semmisség is. A felperesnek ezen okból is fennáll a keresetindításhoz fűződő jogi érdeke.
- [27] A felperes tévesnek tartotta a bíróság által megállapított pertárgyértéket és azt, hogy a jogerős ítélet nem jelölte meg, az ügyvédi munkadíj mértékét mi alapján állapította meg.
- [28] Az alperesek a felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [29] A Kúria a jogerős ítéletet kizárólag a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján. A támadott határozatot az alábbiakra tekintettel nem tartotta jogszabálysértőnek.
- [30] A Kúriának a másodfokú bíróság ítéletének indokolásában kifejtettek, illetve a felülvizsgálati kérelemben írtak alapján abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felperesi keresetösségi jog hiányának megállapítása sérti-e a felperes által megjelölt jogszabályokat. A Kúria egyetértett az ítélőtáblával abban, hogy a felperes mint a keresettel támadott szerződés megkötésében részt nem vevő fél, e szerződés nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütköző semmisségének bíróság általi megállapításához fűződő jogi érdekét nem tudta igazolni. Éppen az általa felhívott, a jogvita eldöntése során alkalmazandó, a korm.r1. 2. §-ának, 37. §-ának és 62. §-ának szabályai biztosították számára, hogy bírósági eljárás igénybe vétele nélkül fellépjen az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1260/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 1083/2006/EK rendelet 2. cikk 7. pontjában foglaltak, továbbá a nemzeti jogszabályok előírásainak, illetve a támogatási szerződésben a felek által vállalt kötelezettségeknek olyan megsértése esetén, amelyek eredményeképpen Magyarország pénzügyi érdekei sérülnek, illetve sérülhetnek.
- [31] A Kúria egyetértett abban is az ítélőtáblával, hogy a jelen per I. rendű alperesének a megelőző perben előterjesztett keresetének tartalma -miszerint a jelen per felperesének jogelődje által megállapított okokból, azok megvalósulásának hiánya miatt nem tartozik a támogatási összeget visszafizetni- határozza meg a jelen per felperesének abban a perben értékelhető releváns védekezését. A jelen perben előterjesztett keresethez fűződő jogi érdekét ezért önmagában az sem igazolhatta, hogy a jelen per felperese a másik perben alperesként a jelen keresettel érintett vállalkozási szerződés további okból -nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközés miatti- semmisségére is hivatkozott.
- [32] Utal arra is a Kúria, hogy az ítélőtáblát nem kötötte a másik per bíróságának a jelen per felperesének a jelen per megindításához fűződő jogi érdekével kapcsolatos eltérő álláspontja sem, figyelemmel a Pp.4. § (1) bekezdésében írtakra is.
- [33] A Kúria emiatt a Pp. 3. § (1) bekezdésének, a Ptk. 234. § (1) bekezdésének, a 200. § (2) bekezdésének megsértését sem tudta megállapítani a keresettel támadott szerződés nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütköző volta megállapításának hiánya miatt.
- [34] A Kúria alaptalannak tartotta azt a felperesi állítást is, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 221. §-ában írt indokolási kötelezettségét megsértette. Az ítéletének 7-9. oldalán részletesen kifejtette, hogy a másodfokú eljárásban kiegészített tényállás alapján miért jutott az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi következtetésre a felperesi keresetösségi jog tekintetében. Az indokolásából megállapítható, hogy az európai uniós támogatás felhasználása során észlelt szabálytalanság esetén a felperest terhelő, jogszabályban írt kötelezettségeknek az ügy sajátosságaira -a megelőzően indult perre- tekintettel csak milyen körben tulajdonított -a Kúria szerint helytállóan- jogi jelentőséget.
- [35] A Kúria tévesnek tartotta azt a felperesi hivatkozást is, hogy az ítélőtábla a Pp. 24-26. §-ait megsértve határozta meg a jelen per pertárgy értékét. A felperes a keresettel érintett vállalkozási szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte. Helyesen járt el ezért a másodfokú bíróság, amikor a szerződésben kikötött szolgáltatás-ellenszolgáltatás értékéből indult ki a kialakult és következetes - az EBH2000.335. számon közzétett elvi döntésben is tükröződő- bírói gyakorlatnak és a Pp. 24.§ (1) bekezdésében írtaknak megfelelően.
- [36] A Kúria mindezekre tekintettel a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján.

Záró rész

- [37] A felperes pervesztessége miatt köteles az alperesek jogi képviseleti munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költségét megtéríteni a Pp. 270. § (1) bekezdése és a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján. Ennek mértékét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése szerint határozta meg, figyelemmel a pertárgy értékre és a kifejtett jogi képviseleti munkára.
- [38] A felperes által le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pontja, 74. § (1) bekezdése, illetve a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján.
- [39] A Kúria a döntését tárgyaláson kívül hozta.

Budapest, 2017. március 30.

Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes sk. a tanács elnöke, Beszterceyné dr. Benedek Tímea sk. előadó bíró,
Dr. Osztovits András sk. bíró